

ŠEIMOS GYDYTOJŲ ŽINIŲ APIE TABAKO VARTOJIMO POVEIKĮ IR JŲ INTERVENCINĖS ELGSENOS TYRIMAS

Projekto vadovė: Dr. Rūta Everatt

Atsakinga vykdytoja: Eimantė Zolubienė

Projekto vykdymo laikotarpis: 2014–2015 m.

Projekto pagrindimas: Nors rūkymas yra išvengiama mirties ir daugelio ligų priežastis, tačiau kasmet dėl jo sukeltų ligų pasaulyje miršta 5,4 mln. žmonių. Eurobarometro tyrimo duomenimis, 2014 m. Lietuvoje rūkė 26 proc. 15–64 m. amžiaus gyventojų. Lietuvoje yra nedaug metusių rūkyti lyginant su Šiaurės Europos šalimis (18 proc.). Lietuvos žmonių gyvenamosios tyrimo duomenimis, tarp vyrų kasdien rūkančių asmenų procentas siekia – 33 proc. Priklausomybė nuo tabako yra liga, ji turi būti diagnozuojama, gydoma kaip ir kitos lėtinės ligos. Pagrindiniai pagalbos metantiems rūkyti teikėjai yra medikai, ypač šeimos gydytojai (toliau – ŠG), kurie turi sistemingai išaiškinti rūkančius pacientus bei jiems teikti pagalbą. PSO taip pat pažymi, kad kvalifikuota pagalba norintiems mesti rūkyti yra esminė tabako kontrolės priemonė. Lietuvoje išsamių tyrimų, kurie vertintų šeimos gydytojų žinių lygį ir jų intervencinę elgseną, šių specialistų rūkymo įpročius – nėra. Tik keliose studijose pacientų buvo teirautasi, ar šeimos gydytojas jiems pataria mesti rūkyti. Siekiant vertinti Lietuvos šeimos gydytojų vaidmenį padedant mesti rūkyti taip pat trūksta žinių apie tai, ar šie specialistai taiko rekomenduojamas metodikas tabako priklausomybei gydyti savo praktikoje.

Projekto tikslas: Iširti šeimos gydytojų žinias apie tabako vartojimo poveikį ir jų intervencinę elgseną teikiant pagalbą metantiems rūkyti.

Tyrimo metodika: Siekiant įgyvendinti iškeltą tikslą buvo vykdomas vienmomentinis kiekybinis tyrimas, kurio tikslinė grupė – Lietuvos šeimos gydytojai. Naudojant anketinės apklausos raštu metodą buvo apklausti 754 respondentai, kurie savanoriškai sutiko dalyvauti tyrime.

Tyrimo rezultatai. Daugumos apklaustų ŠG žinios apie rūkymo epidemiologiją, rūkymo žalą, metimo rūkyti naudą bei priklausomybės nuo rūkymo gydymą yra nepakankamos. Daugiau žinių turėjo jaunesni, trumpesnį darbo stažą turintys, nerūkantys ŠG bei dalyvavę kursuose ir konferencijose, kuriuose buvo mokoma apie rūkymą ir pagalbą metantiems rūkyti. Dauguma ŠG visada arba dažnai paklausia paciento, ar jis rūko, jį informuoja apie metimo rūkyti naudą, pataria mesti rūkyti. Tačiau, ŠG retai teikia specifinę pagalbą rūkantiems pacientams: paskiria laiką kitam susitikimui, nukreipia specializuotam metančių rūkyti gydymui, skiria varenikliną, bupropioną ar pakaitinę terapiją nikotinu. Specifinę pagalbą dažniau teikia nerūkantys, vyresni, ilgesnį darbo stažą, daugiau žinių apie pagalbos metantiems rūkyti metodus turintys bei per pastaruosius metus dalyvavę kursuose/konferencijose ŠG. ŠG teikti pagalbą metantiems rūkyti pacientams, dažniausiai trukdo: laiko, skiriamo vienam pacientui, stoka; naujausios informacijos apie pagalbos metant rūkyti metodus ir žinių, kaip pakeisti pacientų požiūrį į rūkymą, trūkumas. Nurodomas geresnių sąlygų pagalbos teikimui (pvz. daugiau laiko vienam pacientui), daugiau praktinių mokymų gydytojams ir didesnės kito personalo įtraukties poreikis.

Daugiau informacijos Jums gali suteikti Higienos instituto Tyrimų ir technologijų vertinimo skyriaus vyr. specialistės Eimantė Zolubienė tel. (8 5) 261 4184, el. p. eimante.zolubiene@hi.lt ir R. Everatt tel. (8 5) 219 0916, el. p. ruta.everatt@nvi.lt.